

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
The Journal of International Social Sciences
Cilt: 30, Sayı: 1, Sayfa: 373-381, OCAK – 2020

Makale Gönderme Tarihi: 20.07.2019 Kabul Tarihi: 24.10.2019

YAŞLI BİREYLERDE YAŞAM MEMNUNİYETİ VE SUÇ KORKUSU DURUMUNUN BELİRLENMESİ: TANIMLAYICI BİR ARAŞTIRMA

Determination of Life Satisfaction and Fear of Crime in Elderly Individuals: A Descriptive Research

Çağdaş Ümit YAZGAN¹

Hamza KURTKAPAN²

ÖZ

Bu araştırma yaşlı bireylerde suç korkusu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Araştırma, Ocak ve Şubat 2018 tarihleri arasında İstanbul'un Tuzla, Beşiktaş, Kadıköy ve Maltepe ilçelerinde yerel yönetimler kapsamında hizmet veren yaşlı yaşam merkezlerinde yürütülmüştür. Araştırmaya yaşlı yaşam merkezlerinden hizmet alan 65 yaş ve üstü 243 kişi katılmıştır. Veriler, sosyodemografik özelliklere yönelik soruları ve yaşam doyumu ile suç korkusu ölçeklerini içeren anket formu aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmaya katılan yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti puan ortalaması $3,2305 \pm 0,74583$ 'tür. Araştırmaya katılan yaşlı bireylerin suç korkusu toplam puan ortalaması $37,2798 \pm 9,46786$ 'dır. Yaşlı bireylerin en fazla korktuğu suç türü 3,7654 puan ortalaması ile dolandırıcılıktır. Araştırmada yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti ve suç korkusu ölçeği puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, kadınların yaşam memnuniyeti ve suç korkusu puan ortalamasının erkeklerinkinden yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmada yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti ortalamaları ile suç korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Suç Korkusu, Yaşam Memnuniyeti

ABSTRACT

This study examines the relationship between fear of crime and life satisfaction in elderly individuals. The research was conducted between January and February 2018 in Istanbul's Tuzla, Besiktas, Kadikoy and Maltepe districts in elderly living centers serving under local governments. 243 people aged 65 and over from elderly living centers participated in the study. Data were obtained through a questionnaire including questions about socio-demographic characteristics and scales of life satisfaction and fear of crime. The average life satisfaction score of the elderly individuals participating in the study is $3,2305 \pm 0,74583$. The average score of the fear of crime of the elderly individuals participating in the study is $37,2798 \pm 9,46786$. The most feared crime type of elderly individuals is fraud with an average of 3,7654 points. In the study, it was found that the scores of life satisfaction and fear of crime scores of elderly individuals showed significant differences according to gender, and the average score of life satisfaction and fear of crime of women was higher than that of men. In the study, no significant relationship was found between the average life satisfaction of elderly individuals and the levels of fear of crime.

Key words: Elderly, Fear of Crime, Life Satisfaction

1. YAŞLILIK VE SUÇ KORKUSU

Teknoloji ve sağlık alanındaki gelişmelere bağlı olarak insan ömrü uzamakta, nüfus yaşlanmaktadır. Dünyada 65 yaş üstü nüfusun 2050 yılında iki milyarı aşacağı, tahmin edilmektedir. Türkiye'de ise 1980'lerde %5, 2018'de %8,5 olan 65 yaş üstü nüfus oranının, 2030 yılında %12'yi,

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü,
e-mail: cumityazgan@nevsehir.edu.tr , ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3290-4202>

² Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü,
e-mail: hamzakurtkapan@nevsehir.edu.tr , ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9815-7337>

2050 yılında ise %20'yi geçeceği ön görülmektedir (United Nations Department of Economic and Social Affairs [UNDESA], 2015). Dolayısıyla Türkiye'de 30 yıl içerisinde her beş kişiden birinin 65 yaşın üzerinde olacağı tahmin edilmektedir (Kurtkapan, 2018: 22). Bu demografik dönüşüm toplumsal düzeydeki birçok sorunu yaşlılar bağlamında tekrar değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır. Endişe, risk, güvensizlik, belirsizlik ile karakterize edilen günümüz toplumlarında suç korkusu önemli bir gündem maddesi haline dönüşmeye başlamıştır. Batı dünyasında 1960'larda, Türkiye'de ise 2000'li yıllarda araştırmalara konu olan suç korkusu sorununun yaşlılık çerçevesinde ele alınması bu bakımdan önem taşımaktadır.

Suç korkusu, "bireyin suç veya suçla ilişkilendirdiği sembollere karşı geliştirdiği duygusal endişe ya da korku tepkisidir" (Ferraro, 1995: 23). Suç korkusu literatüründe öne çıkan savunmasızlık yaklaşımına göre yaş, cinsiyet, sosyoekonomik düzey gibi değişkenler suç korkusunu önemli ölçüde etkilemektedir. Suç eylemine karşı koyabilecek güçten yoksun ve suç mağduriyetinin zararlarını giderebilme imkânları kısıtlı olan bireylerde suç korkusu yoğunlaşabilmektedir. Yaşlı, kadın, yoksul, engelli vb. bireyler suç mağduru olmaktan daha fazla korkabilmektedir (Öztürk, 2016: 244).

Savunmasızlık yaklaşımına göre suç korkusunu etkileyen önemli değişkenlerin biri yaştır (Cossman ve Rader, 2011: 143). Yaşlılar diğer yaş gruplarına oranla suç korkusunu daha yoğun yaşayabilmektedir (Iutovich ve Cox, 1990: 65; Skogan, 1978: 7). Yaşlıların fizyolojik açıdan hassas olmaları, ciddi bir yaralanma sonrasında iyileşmelerini geciktirebilmekte ya da zorlaştırabilmektedir. Yaşlılık döneminde yalnız yaşama olasılığı artmaktadır. Bu bakımdan bir saldırı sonrası yaşlıların bakımını üstlenecek, korkularını paylaşacak bireylerin yokluğu ya da azlığı suç korkusunu yoğunlaştırabilmektedir (Yazgan, 2017). Genellikle yaşlılar daha düşük gelir düzeyleri ile temsil edilmektedir. Yaşlıların, hırsızlık vb. mala yönelik suçlardan kaynaklanabilecek maddi kayıplarını telafi etmeleri zorlaşmaktadır (Skogan, 1978: 10). Bu bağlamda yaşlılarda suç korkusunun yoğunluğu fiziksel, ekonomik anlamda görece güçsüz olmaları ve sosyal açıdan yalnız yaşayıp yaşamama durumları ile ilişkili olabilmektedir (Kul, 2013: 34).

Savunmasızlık yaklaşımı, yaş değişkeni örneğinde yaşlılarda suç korkusunun yoğunlaştığını ileri sürmektedir. Yine çeşitli araştırmalarda suç korkusunun yaşam memnuniyetini, mutlu olma halini, öznel iyi oluşu, moral değerleri vs. olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Alfaro-Beracoechea vd., 2018: 92). Bu araştırmada yaşlılarda suç korkusu ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiye odaklanılmaktadır.

2. YAŞAM MEMNUNİYETİ VE SUÇ KORKUSU

Yaşam memnuniyeti, bireyin yaşam kalitesine ve iyilik haline ilişkin algısını ifade etmektedir (Cirhinlioğlu ve Ok, 2010: 3). Belli kriterlere göre bireyin kendi yaşamına yönelik genel değerlendirmesine işaret eder (Diener vd., 1985: 71). Bireyin beklentileri ve sahip olduklarını karşılaştırması ile elde ettiği sonuç olarak tanımlanabilir (Neugarten vd. 1961). Bireyin bütün halinde kendi yaşam kalitesini değerlendirmesiyle elde edilen olumluluk derecesi olan yaşam memnuniyeti, mutluluk ve öznel iyi oluş gibi kavramlarla eşanlamlı kullanılabilir (Veenhoven, 1996: 17).

Suç korkusu davranışları kısıtlamaya, yabancılaşmaya, endişeye neden olabilmekte, içsel kontrolü zayıflatabilmekte ve bireylerin kendilerini sağlıksız hissetmelerini yol açabilmektedir (Adams ve Serpe, 2000: 606). Bu bakımdan suç korkusu öznel iyi oluşu negatif yönde etkileyebilmektedir (Firdaus, 2017: 72). Bir meta-analiz çalışmasında suç korkusunun yaşam memnuniyeti, yaşam kalitesi, mutluluk, duygusal iklim, moral değerler üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu belirtilmektedir (Alfaro-Beracoechea vd., 2018: 92). Suç mağduru olmuş bireylerde öznel iyi oluş hali, herhangi bir suça maruz kalmamış bireylere oranla zayıflayabilmektedir (Powdhavee, 2005: 531). Ancak başka bir araştırmada güvenlik kaygılarının bireylerin yaşam kalitesi ve memnuniyeti üzerinde etkisinin sınırlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Michalos ve Zumbo, 2000: 290).

Bu araştırma, yaşlılarda suç korkusu ile yaşlıların yaşam memnuniyeti arasında bir ilişki tespit etmeyi, yaşlılarda suç korkusunu ve yaşam memnuniyetini etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada cevabı aranan sorular şunlardır:

- Yaşlı bireylerin suç korkusu düzeyleri, sosyodemografik özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti düzeyleri, sosyodemografik özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Yaşlı bireylerin suç korkusu düzeyleri ile yaşam memnuniyeti düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

3. YÖNTEM ve GEREÇ

3.1. Araştırmanın Türü ve Örnekleme

Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki bu araştırma, Ocak ve Şubat 2018 tarihleri arasında, İstanbul'da Tuzla, Beşiktaş, Maltepe, Kadıköy ilçelerindeki yerel yönetimler kapsamında hizmet veren yaşlı yaşam merkezlerine üye olan yaşlı bireyler üzerinde yapıldı. Araştırmaya 65 yaş üzerinde, yaşlı yaşam merkezlerine üye, soruları anlayarak yanıt verebilecek durumda olan, fiziksel ve ruhsal sağlığı iletişim kurmayı engellemeyecek ve anket uygulamasını kabul eden bireyler katılmıştır. Araştırmaya yaşlı yaşam merkezlerine üye 243 yaşlı birey dâhil edilmiştir. Kesitsel tipteki bu araştırmanın sonuçları sadece uygulandığı gruba genellenebilir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Veriler, veri toplama formu aracılığıyla elde edilmiştir. Veri toplama formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tanıtıcı bilgi formu, ikinci bölümde ise suç korkusu ve yaşam memnuniyet ölçekleri yer almaktadır.

Tanıtıcı bilgi formunda araştırmaya katılan yaşlı bireylerin sosyodemografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, aylık gelir, maddi grup algısı, evde yaşayan kişi sayısı) belirlemeyi amaçlayan sorular bulunmaktadır.

Suç Korkusu Ölçeği: Ölçek, Ferraro tarafından 1995 yılında geliştirilmiştir. Ölçek, 11 maddeden oluşmaktadır ve 5'li likert tiptedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısının 0,90 olduğu saptanmıştır (Ferraro, 1995). Ölçek, Kul (2009) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve Cronbach alfa katsayısı 0,93 olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,89 olarak belirlenmiştir. Suç korkusu ölçeği, mal varlığı ve şahsa yönelik suçlara karşı kişinin yaşadığı korkuyu değerlendirmektedir. Ölçek soruları saldırıya uğrama, öldürülme, taciz, tecavüze uğrama, gasp, dolandırılma ve hırsızlık gibi suçlara karşı kişinin korkularını belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Yaşam Memnuniyeti Ölçeği: Ölçek, Diener ve arkadaşları tarafından 1985 yılında geliştirilmiştir. Ölçek, 5 maddeden oluşmakta olup tek boyutludur. Ölçekte kişinin kendi yaşamının niteliği hakkındaki genel değerlendirmelerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Yaşam Doyum ölçeğini Türkçeye uyarlayan Dağlı ve Baysal (2016) ölçeğin bütünü için Cronbach Alpha tutarlılık katsayısını 0,88 olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,85 olarak belirlenmiştir. Bu ölçek, bireyin kendi yaşam kalitesine ve iyilik haline ilişkin algısını ölçmeye çalışmaktadır. Bireyin kendi yaşamına yönelik genel değerlendirmesini içermektedir.

3.3. Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler kodlanarak SPSS (Statistical package for social sciences for windows 16.0) paket program ile değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı bilgilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde dağılımları, ortalama (mean) ve standart sapma gibi (standart deviation) tanımlayıcı istatistikler kullanıldı. Verilerin niteliğine göre iki grubu karşılaştırmak için iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (two independent samples *t* test) verilerin homojen olmadığı durumlarda Mann

Whithney U Testi (Mann Whitney U test); çoklu grupları karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi (One way ANOVA) ve veriler homojen olmadığında ise Kruskall Wallis varyans analizi (Kruskall Wallis variance analysis) uygulandı. Üç ve daha fazla sayıda değişkene sahip olan gruplarda, veriler homojen olduğunda farkı yaratan grubu bulmak için Tukey HSD testi (Tukey HSD test); veriler homojen olmadığında ise Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U testi (Mann Whitney U test with Bonferroni correction) uygulandı (Polit ve Beck, 2010).

3.4. Etik Konular

Araştırmanın yürütülmesi için, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 05 Şubat 2018 tarihli 2018.02.21 nolu kararla etik kurul izni alınmıştır. Ayrıca, araştırmaya katılan yaşlı bireylere, çalışma hakkında açıklama yapıldıktan ve kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı konusunda güvence verildikten sonra, yazılı bilgilendirilmiş onam alındı.

4. BULGULAR

Araştırmaya katılanların %50,2'sinin erkek olduğu, %55,5'inin evli olduğu %23,6'sının eşinin vefat ettiği, %16'sının bekâr olduğu, %5'inin boşanmış olduğu saptandı. Araştırmaya katılan yaşlı bireylerin %25,8'inin lise, %27,5'inin ilkokul mezunu olduğu belirlendi. Katılımcıların maddi grup algısına bakıldığında %64,3'ünün kendini orta sınıfta, %26,5'inin kendini orta sınıfın altında değerlendirdiği belirlendi (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Değişkenler	N	%
Cinsiyet		
Erkek	122	50,2
Kadın	121	49,8
Medeni Durum		
Bekâr	39	16,1
Evli	134	55,4
Eşi yaşamıyor	57	23,6
Boşanmış	12	5,0
Eğitim Düzeyi		
İlkokul altı	21	8,9
İlkokul	65	27,5
Ortaokul	20	8,5
Lise	61	25,8
Lise üstü	69	29,2
Maddi Grup Algısı		
Orta üstü	22	9,2
Orta	153	64,3
Orta altı	63	26,5

Yaşlı Bireylerde Yaşam Memnuniyeti ve Suç Korkusu Durumunun Belirlenmesi: Tanımlayıcı...

Araştırmaya katılan yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti puan ortalamasının $3,2305 \pm 0,74583$ olduğu belirlendi. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile yaşam memnuniyeti ölçeği puanları karşılaştırıldı. Araştırmada yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti toplam puan ortalamasının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kadınların yaşam memnuniyeti toplam puan ortalamasının erkeklerinkinden yüksek olduğu saptanmıştır ($Z=-3,305$; $P=0,001$). Katılımcıların eğitim durumunun yaşam memnuniyet puanını etkilemediği saptanmıştır ($p>0,05$). Yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti toplam puan ortalamasının maddi grup algısına göre de anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($X=13,043$; $P=0,001$). Kendini maddi grup olarak orta ve orta üstü olarak ifade eden yaşlıların yaşam memnuniyetinin orta altı maddi düzeye sahip olan yaşlılardan yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$), (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile Yaşam Memnuniyeti Ölçeği Puanlarının karşılaştırılması

Değişkenler		Yaşam Memnuniyeti Ölçeği Puanı
	N	$\bar{x} \pm SS$
Cinsiyet		
Erkek	122	$3,0672 \pm 0,80642$
Kadın	121	$3,3950 \pm 0,64159$
Değerlendirme		$Z=-3,305$, $p=0,001$
Eğitim Durumu		
İlkokul altı	21	$3,333 \pm 0,667$
İlkokul	65	$3,083 \pm 0,806$
Ortaokul	20	$3,180 \pm 0,962$
Lise	61	$3,298 \pm 0,675$
Lise üstü	69	$3,252 \pm 0,668$
Değerlendirme		$X=3,282$, $p=0,512$
Maddi Grup Algısı		
Orta üstü	22	$3,363 \pm 0,762$
Orta	153	$3,341 \pm 0,678$
Orta altı	63	$2,923 \pm 0,816$
Değerlendirme		$X=13,043$, $p=0,001$
Medeni durum		
Bekâr	39	$2,8513 \pm 0,75074$
Evli	134	$3,2343 \pm 0,70850$
Eşi yaşamıyor	57	$3,4246 \pm 0,74457$
Boşanmış	12	$3,5667 \pm 0,71266$
Değerlendirme		$F=5,791$, $p=0,001$

Araştırmaya katılan yaşlı bireylerin suç korkusu toplam puan ortalaması $37,2798 \pm 9,46786$ 'dır. Yaşlı bireylerin en fazla korktuğu suç türünün $3,7654$ puan ortalaması ile dolandırıcılık olduğu tespit

edilmiştir. Araştırmada yaşlı bireylerin suç korkusu puan ortalamasının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=-5,035$; $P=0,0001$). Kadınların suç korkusu puan ortalaması erkeklerinkinden daha yüksektir. Yaşlı bireylerin suç korkusu toplam puan ortalamasının eğitim düzeyi, maddi grup algısı ve medeni duruma göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$), (Tablo 3).

Tablo 3. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile Suç Korkusu Ölçeği Puanlarının karşılaştırılması

Değişkenler		Suç Korkusu Ölçeği Puanı
	N	$\bar{x} \pm SS$
Cinsiyet		
Erkek	122	34,377±8,615
Kadın	121	40,206±9,419
Değerlendirme		$t=-5,035$, $p=0,0001$
Eğitim Durumu		
İlkokul altı	21	40,476±7,711
İlkokul	65	35,923±9,049
Ortaokul	20	37,800±11,199
Lise	61	35,852±10,634
Lise üstü	69	38,188±8,405
Değerlendirme		$X=5,277$, $p=0,260$
Maddi Grup Algısı		
Orta üstü	22	38,090±9,60114
Orta	153	37,3725±9,54621
Orta altı	63	36,3968±9,51661
Değerlendirme		$F=,344$, $p=0,710$
Medeni durum		
Bekâr	39	35,1026±8,94955
Evli	134	37,6940±9,41941
Eşi yaşamıyor	57	37,6842±9,91240
Boşanmış	12	38,3333±9,89337
Değerlendirme		$F=,853$, $p=0,466$

Yapılan koleraysan analizi sonucunda yaşam memnuniyeti ile suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir ($p=0,81$).

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Kadınların suç korkusu puan ortalaması, erkeklerinkinden daha yüksektir. Cinsiyet ile suç korkusu arasında tespit edilen bu ilişki, Türkiye’de yürütülmüş bazı araştırmalardan (Öztürk, Kocacık ve Gönültaş, 2016: 1494; Karakuş, 2013,11; Uludağ, 2010, 20; Kul, 2009: 203) elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir. Yurtdışında yaşlılarda suç korkusunu etkileyen faktörlere odaklanan

araştırmaların bir kısmında da cinsiyetin suç korkusu düzeyini etkileyen önemli bir değişken olduğu belirtilmektedir (Sutton ve Farral, 2005: 214; Acierno vd., 2004: 39; Clarke ve Lewis, 1982: 56;). Suç korkusunun cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermesi suç korkusu literatüründe öne çıkan savunmasızlık yaklaşımının iddiaları ile örtüşmektedir (Sipahi, 2016: 46; Kul, 2013: 32; Skogan ve Maxfield, 1981: 94-95). Kadınlarda cinsel saldırıya uğrama korkusu, diğer suçlara karşı korkuyu tetikleyebilmektedir (Kul, 2013: 32). Skogan ve Maxfield'e (1981: 94-95) göre kadınlarda suç korkusunun yoğunluğunun bir diğer nedeni ise; kadınların erkeklere oranla fizyolojik açıdan daha zayıf olmalarıdır. Feminist araştırmacılar, kadınlarda suç korkusunun yüksek olmasının nedenlerini, kadınların toplumsal cinsiyet temelli sosyalleşme süreçlerinde aramaktadır (Öztürk, 2016: 245). Kadınların hissettikleri suç korkusunu erkeklere oranla daha kolay ifade edebilmeleri de kadınlarda suç korkusu düzeyinin yüksekliğinin bir nedeni olarak kabul edilebilir (Sutton ve Farral, 2005: 213).

Araştırmada yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti toplam puan ortalamasının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kadınların yaşam memnuniyeti toplam puan ortalaması erkeklerinkinden yüksektir ($Z = -3,305$ $P = 0,001$). Benzer şekilde Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2016) yaşam memnuniyeti araştırmasında Türkiye'de kadınların mutluluk düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kadınların yaşam doyumunun erkeklere oranla yüksek olduğu sonucuna ulaşan ve bu araştırmanın bulguları ile örtüşen başka araştırmalar da mevcuttur (Keser, 2005: 89; Ünal, Karlıdağ ve Yoloğlu, 2001: 116). Ancak yaşlılara yönelik araştırmalarda yaşlı erkeklerin yaşam doyumlarının yaşlı kadınlara oranla yüksek olduğunu tespit eden çalışmalar da mevcuttur (Erci, Yılmaz ve Budak, 2017: 75; İlbay, Yiğit ve Özışli, 2016: 40, Aysan, 2017: 234). Bazı araştırmalarda ise Türkiye'de 55 yaş üstü bireylerde kadın ve erkeklerin ortalama yaşam memnuniyetleri arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı belirtilmektedir (Arun, 2008: 326).

Yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti toplam puan ortalaması, yaşlı bireylerin maddi grup algısına göre anlamlı farklılık göstermiştir ($X = 13,043$; $P = 0,001$). Mensup olduğu düşünülen maddi grubun tabakalaşma piramidindeki konumu yükseldikçe yaşam memnuniyeti puan ortalaması artmaktadır. Maddi grup algısının yüksekliği beklentileri elde edebilme hissinin güçlenmesine yol açabilmektedir.

Araştırmada yaşlı bireylerin yaşam memnuniyeti ortalamaları ile suç korkusu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Suç korkusu yaş, cinsiyet gibi değişkenlerle ilişkilendirilse de yaşam memnuniyeti gibi bütünlüklü öznel değerlendirmelere dayalı genel algıdan (Cirhinlioğlu ve Ok, 2010: 3; Diener vd., 1985:71) etkilenmemektedir. Bu haliyle suç korkusu bireylerin kendilerine yönelik değerlendirmelerinden bağımsız biçimde var olabilen toplumsal bir problem olarak ele alınabilir. Bu sonuç aynı zamanda güvenlik kaygılarının bireylerin yaşam kalitesi ve memnuniyeti üzerinde etkisinin çok sınırlı düzeyde olduğunu tespit eden Michalos ve Zumbo (2000: 290) ve yaşam memnuniyeti ile suç korkusu arasında herhangi bir ilişki tespit edemeyen Öztürk ve Yıldız'ın (2017: 668) araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Ulrich Beck (2011: 71) içinde yaşadığımız çağı harekete geçiren temel sloganın 'korkuyorum!' olduğunu belirtmektedir. Suç korkusu, risk toplumu yaklaşımı temelinde, insanların yaşamları hakkındaki belirsizlik ve güvensizlik duygularının bir ifadesi olarak kavramsallaştırılabilir. Suç korkusuna kaynaklık eden belirsizliğin ve güvensizliğin birçok sosyal kategoriye sirayet ettiği söylenebilir. Ulrich Beck, risk toplumunda risklerin demokratik nitelikte olduğunu ileri sürmektedir. Herkes, her an çeşitli risklerle karşılaşabilir. Riskler sosyal kültürel, ekonomik ya da psikolojik nitelikteki sınırları aşabilmektedir. Suç korkusu da karşılaşma olasılığı bakımından bireylerin eşit ya da yakın şansa sahip olduğu bir risk türü olarak tanımlanabilir. Yaşam memnuniyeti yüksek olanlar ile düşük olanların bir suçun mağduru olmaktan duydukları korku değişmeyebilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acierno, R., Rheingold, A. A., Resnick, H. S. & Kilpatrick, D. G. (2004). Predictors of fear of grime in older adults. *Journal of Anxiety Disorders*, 18(3), 385-396. doi: 10.1016/S0887-6185(03)00012-4
- Adams, R. E. and Serpe, R. T. (2000). Social integration, fear of crime, and life satisfaction. *Sociological Perspectives*, 43(4), 605-629. doi:10.2307/1389550
- Alfaro-Beracoechea, L., Puente, A., Da Costa, S., Ruvalcaba, N. & Páez, D. (2018). Effects of fear of crime on subjective well-being: A meta-analytic review. *European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 10(2), 89-96. doi: 10.5093/ejpalc2018a9
- Arun, Ö. (2008). Yaşlı bireyin Türkiye serüveni: kaliteli yaşlanma imkânı üzerine senaryolar. *Gaziantep University-Journal of Social Sciences*, 7(2), 313-330.
- Aysan, Ü. (2017). *Türkiye'de yaşlıların yaşam memnuniyeti ve refah alguları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Beck, U. (2011). *Risk Toplumu* (Çev. K. Özdoğan ve B. Doğan). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Cirhinlioğlu, F. G. ve Ok, Ü. (2010). İnanç ya da dünya görüşü biçimleri ile intihara yönelik tutum, depresyon ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiler. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 1-18.
- Clarke, A. H. and Lewis, M. J. (1982). Fear of crime among the elderly: an exploratory study. *The British Journal of Criminology*, 22(1), 49-62. doi: 10.1093/oxfordjournals.bjc.a047278.
- Cossman, J. S. and Rader, N.E. (2011). Fear of crime and personal vulnerability: examing self-reported health. *Sociological Spectrum*, 31(2), 141-162. doi: 10.1080/02732173.2011.541339
- Dağlı, A. ve Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1250-1262. doi: 10.17755/esosder.263229
- Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J. and Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75. doi: 10.1207/s15327752jpa4901_13
- Erci, B., Yılmaz, D. ve Budak, F. (2017). Yaşlı bireylerde özbakım gücü ve yaşam doyumunun umut düzeylerine etkisi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 8(2), 72-76. doi:10.14744/phd.2017.52714
- Ferraro, K. F. (1995). *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. Albany: State University of NewYork.
- Firdaus, G. (2017). Built environment and health outcomes: identification of contextual risk factors for mental well-being of older adults. *Ageing International*, 42, 62-77. doi: 10.1007/s12126-016-9276-0
- Iutovich, J. M. and Cox H.(1990). Fear of crime among the elderly: Is it justified?. *Journal of Applied Sociology*, 7: 63-76.
- İlbay, A. B., Yiğit, Y. ve Özişli, Ö. (2016). Emeklilerin yaşam doyumu ve rehberlik ihtiyacı ilişkisi: Sakarya örneği. *İş'te Davranış Dergisi*, 1(1), 36-47. doi: 10.25203/idd.272231
- Karakuş, Ö. (2013). Suç korkusunun sosyolojik belirleyenleri: Sosyal sermaye mi? sosyal kontrol mü?. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 1-19. doi: 10.17494/ogusbd.55191
- Keser, A. (2005). The relationship between job and life satisfaction in automobile sector employees in Bursa-Turkey. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 7(2), 52-63. doi: 10.4026/1303-2860.2005.0015.x
- Kul, M. (2009). *Toplumda suça ilişkin korkunun yapılaşması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kurtkapan, H. (2018). *Kentte Yaşlılık ve Yerel Yönetim Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kul, M. (2013). *Suçtan Daha Büyük Suç Korkusu*. İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları.
- Michalos, A. C. and Zumbo B. D. (2000). Criminal Victimization And The Quality Of Life. *Social Indicators Research*, 50(3) 245-295. doi: 10.1023/A:1006930019814

- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J. and Tobin, S. S. (1961). The Measurement of Life Satisfaction. *Journal of Gerontology*, 16, 134-143. doi: 10.1093/geronj/16.2.134
- Öztürk, M. (2016). Kent ve suç korkusu: kuramsal temeller. A. Esgin ve Ö. Sarı (Ed.), *Toplumsal analizler ekseninde kent fragmanları içinde* (s. 237-274). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Öztürk, M., Kocacık, F. ve Gönültaş, M. B. (2016). Suç korkusu ve risk algısının toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 1488-1502. doi:10.14687/ijhs.v13i1.3691
- Öztürk, M. ve Yıldız, M. (2017). Yaşam doyumu ve suç korkusu arasındaki ilişki: Mersin örneği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 1-30. doi: 10.18026/cbayarsos.298210
- Polit, D.F. and Beck, C.T. (2010). *Essentials of Nursing Research: Appraising Evidence for Nursing Practice*. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins.
- Powdthavee, N. (2005). Unhappiness And Crime: Evidence From South Africa. *Economica*, 72(287), 531-547. doi: 10.1111/j.0013-0427.2005.00429.x
- Sipahi, E. B. (2016). *Suç Korkusu: Türkiye Kentlerinde Bir Alan Araştırması*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Skogan, W.G. (1978). *The Fear of Crime among the Elderly, in U.S. House of Representatives, Research into Crimes Against the Elderly, Part II*. Washington, DC.: U.S. Government Printing Office,
- Skogan, W. G. and Maxfield, M. G. (1981). *Coping With Crime: Individual and Neighborhood Reactions*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Sutton, R. M. and Farrall, S. (2004). Gender, socially desirable responding and the fear of crime: Are women really more anxious about crime?. *British Journal of Criminology*, 45(2), 212-224. doi: 10.1093/bjc/azh084.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2016). *Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2015*. www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=21518 adresinden edinilmiştir.
- Uludağ, Ş. (2010). Vatandaşların suç korku (güvenlik endişesi) seviyesine etki eden faktörler ve alınabilecek önlemler: Malatya örneği. *Polis Bilimleri Dergisi*, 12 (1), 1-28.
- United Nations Department of Economic and Social Affairs [UNDESA] (2015). *World Population Ageing 2015* (ST/ESA/SER.A/390). New York: United Nations.
- Ünal, S., Karlıdağ, R. ve Yoloğlu, S. (2001). Hekimlerde Tükenmişlik ve İş Doyumu Düzeylerinin Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 4(2), 113-118.
- Veenhoven, R. (1996), The study of life-satisfaction. In W.E. Saris, R. Veenhoven, A.C. Scherpenzeel, and B. Bunting (Eds.) *A comparative study of satisfaction with life in Europe* (pp. 11-48), Eötvös University Press.
- Yazgan, Ç. Ü. (2017). Suç korkusu. F. Güllüpinar (Ed.), *Suç sosyolojisi içinde* (s. 66-95), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

